

FrieschDagblad

Christelijk dagblad • 114e jaargang nr. 117 • frieschdagblad.nl • Prijs € 2,99

- 3 Privacy Gemeenten controleren burgers met nepaccounts
- 13 Kunst Expositie van kunstbenen rond ijsbaan Exmorra
- 21 Westerbork Slachtoffers herkend in opgepoetste films
- 23 Veenweide Deel Staten wil fonds funderingsschade

Nieuwe Fryske Bibel brengt de irritatie terug

De nieuwe Friese vertaling van de Bijbel is ruim een jaar op weg. Het project is zo ver gevorderd dat gisteren aan Gedeputeerde Staten een eerste 'prijwke' werd gegeven. Maar kiezen blijft lastig: was Maria nu 'swier' of toch 'yn ferwachting'?

Jan Ybema

Een jaar nadat de werkgroep een provinciale subsidie kreeg voor het omvangrijke project vonden Gedeputeerde Staten het gisteren op het Provinciehuis in Leeuwarden tijd om zich op de hoogte te laten brengen van de vorderingen. Lútsen Kooistra, Bob Pruikman en Liuwe Westra gaven gisteren een eerste indruk.

Ruim veertig jaar na de Friese vertaling van 1978 is er volgens hen behoefte aan een nieuwe, eigentijdse tekst. De werkgroep heeft besloten om een vertaling te maken die zo dicht mogelijk ligt bij de Griekse, Hebreeuwse en Aramese grondteksten, terwijl die tegelijk goed begrijpelijk moet zijn.

Er is bewust niet gekozen voor een Friese versie van de *Bijbel in Gewone Taal* (BGT). „Dat is in boek om respect foar te hawwen, mar it is net sinfol om soks foar it Frysk te meitsjen”, zei nieuwtestamenticus Westra. „Der binne yn en bûten Fryslân yn totaal sa'n 200.000 minsken dy't Frysk lêze kinne. De saneamde 'swakke lêzers', dêr't de BGT foar ornearre is, lêze dochs inkeld Nederlânsktalich. Der is dus gjin merk foar in Fryske Bibel yn ienfaldige taal.”

De vertalers vonden het ook te be-

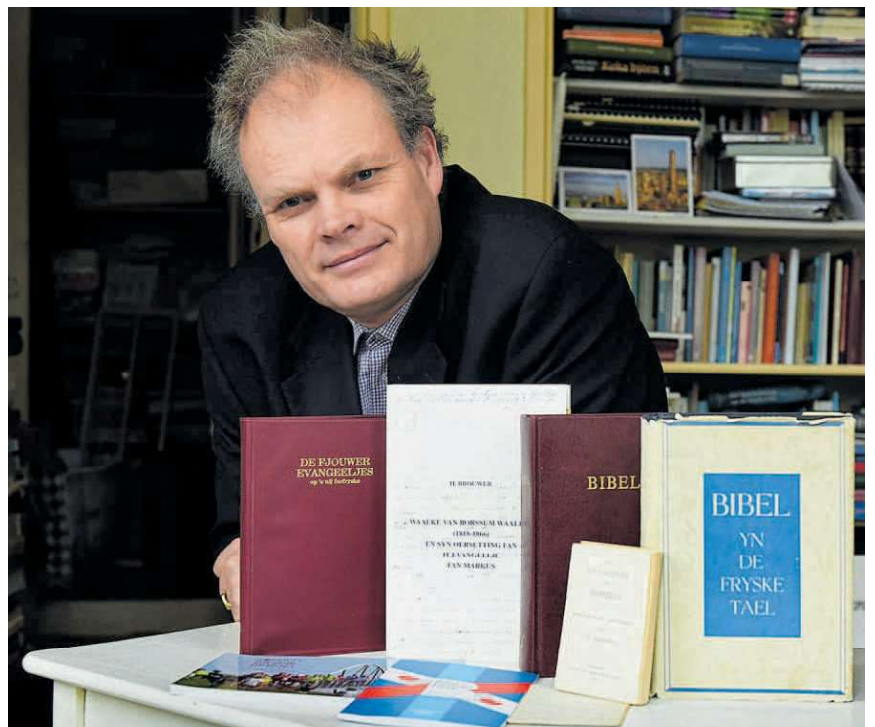
zwaarlijk om belangrijke woorden als 'genede' te laten vervallen, zoals in de BGT is gebeurd. „Sokke begripen fine wy te essinsjeel om troch oare wurden te ferfangen”, legde Lútsen Kooistra uit.

Wel zullen tal van begrippen daarvoor toegelicht moeten worden. „Dêr ûntkomme wy net oan.” De 'terskfljer', bijvoorbeeld, waar het kaf van het koren wordt gescheiden, is geen alledaags begrip meer in het niet meer zo modern-agrarische Fryslân van vandaag de dag. „En wa wit noch wat 'nijtrebrod' is?” Maar in Matteüs 23 is er wat de vertalers betreft echt niet een goed alternatief voor 'addergebroed’.

Wâldfrysk

Het afgelopen jaar hadden de vertalers en redacteurs dan ook veelvuldig overleg over de keuzes waar ze zich tijdens het vertalen voor gesteld zagen. „Dat is bytiden noch knap yn-gewikkeld. Foar hokker Frysk kieze jo? Sjoch, it kin gjin Wâldfrysk wurde, mei alle respect foar it Westereenders, mar dan bliuwe der noch al-lerhanne fragen oer: wie Maria 'swier', of wie se 'yn ferwachting?', gaf Kooistra als voorbeeld. Het antwoord gaf hij echter niet. „Safier binne wy noch net.”

Kooistra en de andere werkgroepleden verwachten dat de vertaling zal bijdragen aan de sociale status

Liuwe Westra. „Wy wolle mei de oersetting de yrritaasje werombringe.” Foto: Marchje Andringa

van de Friese taal. Gedeputeerde Sietske Poepjes sloot zich daar gisteren tijdens de presentatie van het 'prijwke' bij aan. „It is wichtich om in korpus op te bouwen fan skreaune teksten yn geef Frysk. Sok Frysk wolle wy graach trochjaan.”

Er wordt met deze nieuwe vertaling als het ware een foto gemaakt van het huidige Fries, vulde Kooistra aan. „As der oer tritichjier wer in nije oersetting makke wurde soe, is dat in nije foto fan it Frysk fan dan. Sa kinne je troch de tiid hinne sjen hoe't it Frysk him ûntjout.”

Om te illustreren hoe de nieuwe vertaling zich wil onderscheiden, koos Westra een fragment uit Handelingen 8, waarin Filippus de Ethiopi-

Bibeloersettings ha oanstriid om de skerpe kantsjes derôf te heljen

er ontmoet die een Jesaja-rol zit te lezen. „Dy man siet net ôp in wein”, zoals in de vertaling uit 1978 staat, „hy siet deryn. It wie in ryk man, dy siet yn in koets mei de gerdyntjes ticht.

Filippus koe him dus net sjen, mar hy héarde dat er siet te lêzen. Dat makket it krekt spannend.”

Als Filippus vraagt 'Begripe jo eins wol wat jo lêze', wekt dat de irritatie van de Ethiopiër op. „Bibeloersettings ha oanstriid om de skerpe kantsjes derôf te heljen en alles nofliker te meitsjen. Wy woene de yrritaasje werombringe.”

„Sis my ris, oer wa hat de profeet it hjir? (1978) wordt in de nieuwe vertaling dan ook: 'Yn 'e goedichheid, oer wa hat de profeet it hjir?'. „In prachtige fynst fan oersetter Cor Waringa”, aldus Westra.

Het zal nog zeker tot 2025 duren eer de nieuwe Friese Bijbelvertaling helemaal klaar is.

Hannelingen 8:26-31

Filippus en de Ethiopiër

Fryske Bibeloersetting 1978:

26 In ingel fan 'e Hear sei tsjin Filippus: Kom oerein en reizge je nei it suden oer de wei dy't fan Jeruzalem delrint nei Gaza; it is dêr iensum. 27 En hy gong op reis. Mar no wie der in Ethiopiër, in eunuch (...); dy hie nei Jeruzalem west om te bidden. 28 No wied er op 'e weromreis en siet op syn reis-wein út 'e profeet Jesaja te lêzen. 29 Doe sei de Geast tsjin Filippus: Gean derhinne en bliuw deun by dy wein. 30 Hastich rûn Filippus derhinne en hy hearde him de profeet Jesaja lêzen. Doe frege er: 'Begripe jo eins wol wat jo lêze?' 31 De Ethiopiër antwurde: 'Hoe soe ik dat no kinne as der net ten is dy't my padwiis makket?'

Prijwke fan de nije oersetting:

26 In ingel fan de Hear sei tsjin Filippus: 'Kom oerein en reizge je nei it suden oer de wei dy't fan Jeruzalem nei Gaza rint. Dy wei is iensum.' 27 Filippus kaam oerein en gie op reis. Dêr trof er in Ethiopiër, in eunuch (...). Dy hie nei Jeruzalem west om God te oanbidden 28 en no siet er, op 'e weromreis, in syn wein de profeet Jesaja te lêzen. 29 De Geast sei tsjin Filippus: 'Gean derhinne en bliuw deun by dy wein.' 30 Hastich rûn Filippus derhinne en hy hearde him de profeet Jesaja lêzen. Doe frege er: 'Begripe jo eins wol wat jo lêze?' 31 De Ethiopiër antwurde: 'Hoe soe ik dat no kinne as der net ten is dy't my padwiis makket?'

Currywurst op retour

Bijna dertig jaar lang was de Duitse *currywurst* met afstand het meest gegeten fastfoodmaal in de Duitse bedrijfskantines, maar de glorie is voorbij. De coronacrisis heeft veel kantines tijdelijk gesloten en het eetgedrag is aan het veranderen. Een *currywurst* is een gegrild worst die in stukken gesneden wordt gedompeld in pittige kerriesaus of curry. Het is naast de gewone *bratwurst* een van de populairste Duitse snacks. Maar volgens de grote cateraar *Apetito* die jaarlijks eetgewoonten analyseert, is de *currywurst* in 2020 na 28 jaar zijn toppositie kwijtgeraakt. Op nummer één staat nu de eveneens klassieke spaghetti bolognese. De *currywurst* is in de tweede helft van de jaren veertig waarschijnlijk in Berlijn ontstaan. Daar staat dan ook het *Deutsches Currywurst Museum*.

Het weer vandaag
Gemiddeld in Fryslân

